

T.C.
İDİL KAYMAKAMLIĞI
İDİL İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
İDİL REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

**İDİL'DEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE YÖNELİK EBEVEYNLERİN
GÖRÜŞLERİ VE HİZMETLERİ DEĞERLENDİRMESİ**

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ BÖLÜMÜ

İDİL'DEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE YÖNELİK EBEVEYNLERİN GÖRÜŞLERİ VE HİZMETLERİ DEĞERLENDİRMESİ

ÖZET

Özel eğitimde, erken eğitim; özel eğitimin en temel ilkesidir. Bu nedenle, çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine ihtiyaç duyduğu sağlık ve eğitim kurullarınca belirlendiğinde; aile, çocuğunun durumu konusunda bilgilendirilmeli ve özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kurumlara yönlendirilmelidir. Özel eğitim ve rehabilitasyon kurumları ise özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanan bireylerin ailelerini vermiş olduğu hizmetlerin dışında tutamaz. Çünkü kurumda verilen eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine ailenin de dahil edilmesi, verilen hizmetlerin etkililiğini artırdığı gibi sonucun daha etkin ve verimli alınmasını hızlandırmaktadır. durulmuştur.

Bu araştırmada özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde destek eğitim alan bireylerin; ebeveynlerinin rehabilitasyon merkezlerine yönelik görüş ve hizmetlerin değerlendirilmesi ölçülmeye çalışılmıştır. Örneklem grubu 51 erkek, 44 kadın olmak üzere toplam 95 kişiden alınmıştır. Çalışmada. Verilerin analizinde T testi ve tek yönlü varyans analizi (oneway ANOVA) kullanılmıştır.

Bu çalışmanın sonunda elde edilen bulgulara,

Ebeveynlerin Cinsiyeti (Eğitim Ve Hizmet Kalitesi, İletişim ve Aile Katılımı, Fiziksel Koşullar ve Altyapı, Beklentiler ve öneriler) **değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.**

Çocuğun yaş aralığı (Eğitim Ve Hizmet Kalitesi, İletişim ve Aile Katılımı, Fiziksel Koşullar ve Altyapı, Beklentiler ve öneriler) **değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır.**

Çocuğun özel gereksinim türü (Eğitim Ve Hizmet Kalitesi, İletişim ve Aile Katılımı, Fiziksel Koşullar ve Altyapı, Beklentiler ve öneriler) **değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.**

Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam ettiği süre (Eğitim Ve Hizmet Kalitesi, İletişim ve Aile Katılımı, Fiziksel Koşullar ve Altyapı,)**değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.**

Eğitim merkezi tercih etme nedeniz (Eğitim Ve Hizmet Kalitesi, İletişim ve Aile Katılımı, Fiziksel Koşullar ve Altyapı, Beklentiler ve öneriler) **değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.**

Ebeveyn eğitim seviyesi (Eğitim Ve Hizmet Kalitesi, İletişim ve Aile Katılımı, Fiziksel Koşullar ve Altyapı,),**değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.**

Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam ettiği süre ile beklentiler ve öneriler **değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır**

Ebeveyn eğitim seviyesi ile beklentiler ve öneriler **değişkenleri aralarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır**

GİRİŞ:

Ülkemizde özel eğitimde ailenin katılımı uzun yıllar ikinci planda tutulmuş, ailenin önemi vurgulansa bile uygulamaya anne babaların katılımları yetersiz olmuştur (1: 46). Oysa ailenin, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin tüm süreçlerine katılımının sağlanması gerekmektedir. Eğitim, yalnızca okulda yürütülen bir süreç değildir. Çocuk, doğduğu andan itibaren evde bir eğitim ortamı içindedir. Çocuğun gelişim dönemi içinde ilk deneyimlerini edindiği ve etkileşimde bulunduğu ortam ailedir. Çocukların okul çağına kadar zamanlarının büyük çoğunluğunu aileleri ile birlikte geçirdikleri düşünüldüğünde, anne babaların çocukları üzerindeki rolünün eğitim etkinliklerini önemli ölçüde etkileyeceği görülmektedir. Çocukların başarıları yalnızca okulda aldıkları eğitime bağlı olmayıp, evde aldıkları destek eğitime ve ailelerin eğitime katılımına bağlıdır (2: XXVI). Bazı bireyler genel eğitimin yanı sıra, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlikleri açısından akran gruplarına göre farklı olması nedeniyle “özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine” ihtiyaç duymaktadır. Duyulan bu ihtiyaca erken başlanması ve devam ettirilmesi son derece önemlidir. Çünkü birey eğitime ne kadar erken başlar ve eğitimini devam ettirirse eğitimden faydalanma imkânı da o kadar artar. Özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini sunan kurumların yanı sıra bu hizmetlere, hizmet alanların çevresinin de katılımları eklendiğinde bireylerin yaşamında çok şeyin olumlu olarak değişmesi söz konusudur.

Aile hizmetleri, zihinsel, bedensel, konuşma, duygusal, ruhsal, işitme, görme, öz bakım, sosyal ve diğer yönlerden özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerin ailelerine ilgili uzman personel tarafından çeşitli yöntem ve teknikler kullanılarak verilen hizmetler bütünüdür. Bu bireylerin ailelerine götürülen hizmetler, verilen bütün hizmetlerin etkililiğini artırır ve hedeflenen amaca daha kısa sürede ulaşılmasını sağlar.

Özel eğitim, bireylerin bireysel gelişim düzeylerini dikkate alarak onların bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel kapasitelerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan, sistemli ve planlı bir eğitim sürecidir. Zihinsel, bedensel, duygusal ya da gelişimsel farklılıkları olan bireylerin topluma uyum sağlamaları ve bağımsız bir yaşam sürdürebilmeleri açısından özel eğitim hizmetleri büyük önem taşımaktadır. Bu hizmetlerin önemli bir bileşeni olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, Türkiye genelinde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) denetiminde faaliyet göstermekte ve hem bireysel destek eğitimi hem de terapi hizmetleri sunmaktadır.

İdil, Şırnak iline bağlı, coğrafi olarak kırsal bir bölgede yer almasına rağmen özel eğitim alanında hizmet veren merkezlerin sayısı zamanla artmıştır. Bu merkezler, özellikle gelişimsel farklılıkları olan çocuklar için bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP), dil-konuşma terapisi, fizik tedavi ve rehabilitasyon gibi destek hizmetler sunarak önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır. Ancak yalnızca bu hizmetlerin sunuluyor olması, kaliteli ve etkili bir eğitim sürecinin varlığını garanti etmemektedir.

Bu noktada, hizmet alan bireylerin ailelerinin merkezlere dair deneyimleri ve gözlemleri, sunulan eğitimin niteliğinin değerlendirilmesinde temel bir kaynak olarak kabul edilmektedir. Aileler, çocuklarının eğitim süreçlerine doğrudan tanıklık etmekte; verilen eğitimin içeriği, öğretmen ve uzmanların tutumu, iletişim düzeyi ve merkezin fiziki koşulları hakkında kapsamlı geri bildirim sağlayabilmektedir. Bu geri bildirimler, hem mevcut durumun objektif olarak değerlendirilmesini hem de hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesini mümkün kılar.

Bu makalede, İdil ilçesinde faaliyet gösteren özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin eğitim kalitesi, ailelerin görüşleri temel alınarak değerlendirilecektir. Amaç, ailelerin deneyimlerine dayanarak bu kurumların güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymak, ihtiyaç duyulan iyileştirme alanlarına ışık tutmak ve özel eğitimin yerel düzeyde nasıl daha etkili hale getirilebileceğine dair öneriler geliştirmektir. Araştırmanın sonucunda, bölgedeki özel eğitim uygulamalarına dair daha bütüncül bir anlayış elde edilmesi ve benzer bölgelerdeki uygulamalara örnek teşkil edecek bulgulara ulaşılması hedeflenmektedir

Rehabilitasyon Merkezi Nedir?

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından eğitsel tanılama ve değerlendirmesi yapıp destek özel eğitim hizmetlerine gereksinimi olduğu belirlenen özel eğitime gereksinimi olan bireylere destek eğitim hizmeti veren özel öğretim kurumudur.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde Verilen Eğitimler

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde, özel eğitime gereksinimi olan bireylerin gelişim özellikleri, performansları ve eğitim gereksinimlerine yönelik hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP) doğrultusunda bireysel, bireysel ve grup ya da grup eğitimi verilir. Bireysel eğitim özel gereksinimi olan bireylerin BEP'lerinde yer alan amaçlara göre özel yöntem ve araç-gereçler kullanılarak yürütülür. Özel eğitime gereksinimi olan bireylere gerek duyulduğunda fizyoterapi, dil konuşma terapisi ya da ergoterapi hizmetleri de verilir. Grup dersleri için gruplar bireylerin; tanısı, yaşı, eğitim performansı ve öncelikli eğitim gereksinimi gibi durumları dikkate alınarak oluşturulur. Grup eğitimleri de BEP'de yer alan amaçlara göre verilir. Ayrıca ailelere çocuklarının eğitimine etkin bir şekilde katılım sağlayabilmeleri için aile eğitimi ve danışmanlığı hizmeti de verilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı İdil'de özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde destek eğitim alan bireylerin ailelerinin gözüyle bu merkezlerin değerlendirilmesi ve irdelenmesi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Alan yazında bu alanda yeterli çalışma olmadığı görülmektedir ve bu da çalışmayı alan yazında kıymetli kılmaktadır.

Problem Cümlesi

İdil ilçesindeki özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin sunduğu hizmetlerin, ebeveynlerin beklentilerini ne kadar karşıladığı net olarak bilinmemektedir.

Yöntem

Araştırmada ailelerin İdil'de bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde verilen eğitime ilişkin görüş ve deneyimleri betimlemeye çalışıldığından, araştırma deseni olarak nitel araştırma yöntemlerinden kişilerin deneyimlerinin kendi bakış açısı ile elde edilmesine olanak sağlayan (Lohnson ve Christensen, 2008) olgu bilim deseni tercih edilmiştir. Nitel araştırma yönteminin tercih edilmesinin asıl amaçlarından biri araştırmaya dâhil edilen bireylerin algılarının ve deneyimlerinin ortaya konmasıdır (Fraenkel ve Wallen, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Kaynaştırma eğitimi bağlamında ele alınan bu çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi olgusu ele alınmıştır. Bu olgudan doğrudan etkilenen ve olguyu etkileyen ailelerin deneyimleri ve görüşleri derinlemesine betimlenmeye çalışılmıştır.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini İdil İlçesinde farklı özel eğitim rehabilitasyonlarda eğitim gören öğrencilerin velileri; 51 erkek 44 kadın öğrenci olmak üzere toplam 95 veliden oluşturmaktadır.

Veri toplama araçları

Veri toplama araçları olarak, araştırmacıların hazırladığı 'Likert ölçeği anket Formu' kullanılmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler EXCEL2007 paket programı ile analiz edilmiştir. İstatistiksel analiz olarak analizinde T testi ve tek yönlü varyans analizi (oneway ANOVA)

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde, istatistiksel analiz sonucunda elde edilmiş verilerin her bir değişken için test edilmesine ilişkin bulgular ve bu bulgulara dayanılarak yapılan yorumlara yer verilmiştir.

Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre; Eğitim ve Hizmet Kalitesi Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin cinsiyetlerine göre eğitim ve hizmet kalitesi arasında fark olup olmadığını anlamak için T test uygulanmıştır. Ebeveynlerin cinsiyetleri eğitim ve hizmet kalitesi dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1:grup istatistikleri						
Cinsiyetiniz nedir?	N	Ortalama	S.S.	Std. Hata	t	(p<.05)
Eğitim Ve Hizmet Kalitesi	Kadın	44	2,324	0,480974	0,072510	-0,777 ,439
	Erkek	51	2,411	0,601713	0,084257	

Tablo 1 incelendiğinde göre, kadın katılımcıların eğitim ve hizmet kalitesine ilişkin puan ortalaması **2,324** (SS = 0,481) iken, erkek katılımcıların ortalaması **2,411** (SS = 0,602) olarak bulunmuştur. Yapılan t-testi sonucunda elde edilen **t(93) = -0,777**, **p = 0,439** değerine göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir **fark bulunmamaktadır**. (**p > 0.05**).

Bu sonuç, kadın ve erkek katılımcıların eğitim ve hizmet kalitesine ilişkin algılarının birbirine benzer olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, bu değişken açısından cinsiyetin belirleyici bir faktör olmadığı söylenebilir.

Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre; İletişim Ve Aile Katılımı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada, katılımcıların cinsiyetlerine göre iletişim ve aile katılımı algıları arasındaki fark bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. Ebeveynlerin cinsiyetleri; İletişim ve Aile Katılımı dağılımları Tablo 2’de verilmiştir

Tablo 2:grup istatistikleri						
Cinsiyetiniz nedir?	N	Ortalama	S.S.	Std. Hata	t	(p<.05)
İletişim Ve Aile Katılımı	Kadın	44	2,795	0,74437	0,072510	2,233 ,029
	Erkek	51	2,483	0,601713	0,62295	

Tablo 2 incelendiğinde, Kadın katılımcıların ortalama puanı **2,795** (SS = 0,744), erkek katılımcıların ortalaması ise **2,483** (SS = 0,602) olarak hesaplanmıştır. Yapılan t-testi sonucu, t değeri **2,233** ve anlamlılık düzeyi **p = 0,029** olarak bulunmuştur.

Bu bulgu, kadınların iletişim ve aile katılımı konusundaki algılarının erkeklere göre daha olumlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre; Fiziksel Koşullar Ve Altyapı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin cinsiyetine göre fiziksel koşullar ve altyapı algıları arasındaki fark, bağımsız örneklem T test uygulanmıştır. Ebeveynlerin cinsiyetine göre fiziksel koşullar ve altyapı algıları dağılımları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3:grup istatistikleri						
Cinsiyetiniz nedir?	N	Ortalama	S.S.	Std. Hata	t	(p<.05)
Fiziksel Koşullar Ve Altyapı	Kadın	44	2,386	0,71145	0,10726	,445 ,658
	Erkek	51	2,326	0,59438	0,08323	

Tablo 3 incelendiğinde Ebeveynlerin cinsiyetine göre fiziksel koşullar ve altyapı algıları arasında anlamlı **bir fark bulunmamıştır (p> 05)**

Ebeveynlerin Cinsiyetine Gör; Beklenti Ve Önerileri Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin cinsiyetlerine göre beklenti ve önerilere arasında fark olup olmadığını anlamak için T test uygulanmıştır. Ebeveynlerin cinsiyetleri ile beklenti ve önerileri dağılımları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo4: grup istatistikleri							
Cinsiyetiniz nedir?		N	Ortalama	S.S.	Std. Hata	t	(p<.05)
Beklentin ve Öneriler	Kadın	44	2,386364	0,650753	0,098105	-,0,265	,791
	Erkek	51	2,424837	4,87232	0,104403		

Tablo 4 incelendiğinde; ebeveynlerin cinsiyetleri ile beklenti ve öneri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p> .05)

Çocuğun Özel Gereksinim Türüne Göre; Eğitim ve Hizmet Kalitesine Etkisi Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların Özel gereksinim türüne göre ; Eğitim ve Hizmet kalitesi arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların Özel gereksinim türü ile Eğitim ve Hizmet kalitesi düzeylerinin dağılımları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5:Çocuğunuzun özel gereksinim türünün; Eğitim ve Hizmet kalitesi düzeyine etkisi						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun özel gereksinim türü	Gruplararası	2,021	4	,505	1,735	,149
	Grupiçi	26,211	90	,291		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 5 incelendiğinde, farklı özel gereksinim türlerine sahip çocukların ebeveynlerinin eğitim ve hizmet kalitesine ilişkin algılarının birbirine benzer olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, otizm spektrum bozukluğu, zihinsel yetersizlik, bedensel yetersizlik, işitme yetersizliği gibi farklı özel gereksinim türlerine sahip çocukların ebeveynleri, aldıkları eğitimin ve hizmetin kalitesine ilişkin benzer değerlendirmelerde bulunmaktadır. (p> .05).

Çocuğun Özel Gereksinim Türüne Göre; İletişim Ve Aile Katılımı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların Özel gereksinim türüne göre; İletişim ve aile katılımı arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların Özel gereksinim türü ile İletişim aile katılımı düzeylerinin dağılımları Tablo 6’te verilmiştir

Tablo 6:İletişim aile katılımı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun özel gereksinim türü	Gruplararası	,699	4	,175	,351	,843
	Grupiçi	44,826	90	,498		
	Toplam	45,525	94			

Tablo 6 incelendiğinde Çocuğun özel gereksinim türünün iletişim ve aile katılımı algısı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, özel gereksinim türüne göre iletişim ve aile katılımı düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir **fark olmadığı bulunmuştur, $F(4, 90) = 0.351, p = .843$** .

Bu bulgu, farklı özel gereksinim türlerine sahip çocukların ebeveynlerinin okul ile kurdukları iletişim ve aile katılımı süreçlerine ilişkin algılarının birbirine oldukça benzediğini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, çocuğun tanısal farklılığı, ebeveynin okul-aile iş birliği algısını anlamlı şekilde etkilememektedir. ($p > .05$)

Çocuğun Özel Gereksinim Türüne Göre; Fiziksel Koşullar Ve Altyapının Etkisi Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların Özel gereksinim türüne göre; Fiziksel koşullar ve altyapı arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların Özel gereksinim türü ile fiziksel koşullar ve altyapı düzeylerinin dağılımları Tablo 7’te verilmiştir.

Tablo 7:Fiziksel koşullar ve Altyapı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun özel gereksinim türü	Gruplararası	3,123	6	,521	1,259	,285
	Grupiçi	36,390	88	,414		
	Toplam	39,513	94			

Tablo 7 incelendiğinde;

- F değeri = 0,852, $p = 0,534$
- $p > 0,05$ olduğundan, istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.
- Bu sonuç, çocuğun özel gereksinim türüne göre ailelerin iletişim ve katılım düzeylerinde **anlamlı bir fark olmadığını** göstermektedir.

Çocuğun Özel Gereksinim Türüne Göre; Fiziksel Koşullar Ve Altyapının Etkisi Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların Özel gereksinim türüne göre; Beklenti ve Öneriler arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların Özel gereksinim türü ile beklenti ve öneriler düzeylerinin dağılımları Tablo 8’te verilmiştir.

Tablo 8:Beklenti ve Öneriler						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun özel gereksinim türü	Gruplararası	4,372	6	,729	1,539	,175
	Grupiçi	41,668	88	,473		
	Toplam	46,040	94			

Tablo 8 incelendiğinde;

F değeri = 1,539, p = 0,175

p > 0,05, yani istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

Bu bulgu, çocuğun özel gereksinim türüne göre ailelerin beklenti ve önerileri arasında bir fark olmadığını anlamlı göstermektedir.

Çocuğun Yaş Aralığının Türüne Göre; Eğitim Ve Hizmet Kalitesinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların yaş aralığının türüne göre; Eğitim ve hizmet kalitesinin fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların yaş aralık türü ile eğitim ve hizmet kalitesi düzeylerinin dağılımları Tablo 9’te verilmiştir.

Tablo 9:Eğitim Ve Hizmet Kalitesi						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun yaş aralığı	Gruplararası	2,021	4	,505	1,539	,149
	Grupiçi	26,212	90	,291		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 9 incelendiğinde; Çocuğun yaş gruplarına göre ebeveynlerin eğitim ve hizmet kalitesi algılarında anlamlı bir fark yoktur. Ebeveynlerin çocuklarının yaşı ne olursa olsun, okulun veya eğitim hizmetlerinin kalitesi hakkında benzer görüş ve beklentilere sahip oldukları söylenebilir.

(p > 0,05)

Çocuğun Yaş Aralığının Türüne Göre; İletişim Ve Aile Katılımının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların yaş aralığının türüne göre ; İletişim Ve Aile Katılımı fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların yaş aralığı türü ile İletişim ve aile katılım düzeylerinin dağılımları Tablo 10’te verilmiştir.

Tablo 10:İletişim Ve Aile Katılımı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun yaş aralığı	Gruplararası	2,021	4	,505	1,539	,149
	Grupiçi	26,212	90	,291		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 10 incelendiğinde; $p = 0,149 > 0,05$ olduğundan, çocuğun yaş aralığına göre iletişim ve aile katılımı puanları arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır**.

Bu bulgu, farklı yaş gruplarındaki çocuklara sahip velilerin, okul yönetimi ve öğretmenlerle kurdukları iletişim düzeyi ile eğitim sürecine katılım yaklaşımlarının benzer olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar, okul-aile iş birliği süreçlerinin çocuğun yaşından bağımsız olarak benzer şekilde deneyimlendiğini ve velilerin iletişim kurma ve sürece katılım tutumlarının yaş aralığına göre değişmediğini göstermektedir.

Bu durum, okullarda aile katılımı çalışmalarının yaş gruplarına özgü farklılaştırılmadan sunulduğu ya da velilerin tüm yaş gruplarında benzer ihtiyaçlar ve beklentilere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Ancak yaş gruplarına göre özel iletişim stratejilerinin geliştirilmesi, katılımın niteliğini artırma potansiyeli taşıyabilir.

Çocuğun Yaş Aralığının Türüne Göre;Fiziksel Koşullar Ve Altyapının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların yaş aralığının türüne göre; Fiziksel koşullar ve altyapı fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların yaş aralığı türü ile fiziksel koşullar ve altyapı katılımı düzeylerinin dağılımları Tablo 11’te verilmiştir.

Tablo 11: Fiziksel Koşullar Ve Altyapı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun yaş aralığı	Gruplararası	1,665	4	,416	,990	,417
	Grupiçi	37,848	90	,421		
	Toplam	39,513	94			

Tablo 11 incelendiğinde; Ebeveynlerin çocuklarının farklı yaş aralıklarında olmasına rağmen, fiziksel koşullar ve altyapı ile ilgili değerlendirmeleri benzer düzeydedir. ($p > 0,05$)

Çocuğun Yaş Aralığının Türüne Göre; Beklentiler Ve Önerilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocukların yaş aralığının türüne göre; Beklentiler ve öneriler fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların yaş aralık türü ile beklenti ve öneriler katılım düzeylerinin dağılımları Tablo 12’te verilmiştir.

Tablo 12: Fiziksel Koşullar Ve Altyapı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğunuzun yaş aralığı	Gruplararası	1,843	4	,461	,938	,446
	Grupiçi	44,196	90	,491		
	Toplam	46,040	94			

Tablo 12 incelendiğinde; Grupların fiziksel koşullar ve altyapı değerlendirme ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. ($p > 0,05$) Çocuğun yaş aralığı (örneğin: 0–2, 3–5, 6–8, 9–11, 12–14) değiştikçe ebeveynlerin fiziksel koşullara (örneğin sınıf donanımı, temizlik, bina güvenliği, altyapı olanakları gibi) yönelik değerlendirmeleri anlamlı şekilde değişmemektedir. Bu durum, yaş grubundan bağımsız olarak tüm ebeveynlerin benzer değerlendirmeler yaptığına işaret etmektedir.

Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığının Türüne Göre; Eğitim Ve Hizmet Kalitesinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocuğun özel eğitim Ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının türüne göre; Eğitim Ve hizmet kalitesine ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocukların yaş aralık türü ile beklenti ve öneriler katılım düzeylerinin dağılımları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13: Eğitim Ve Hizmet Kalitesinin						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığı	Gruplararası	,557	3	,192	,633	,596
	Grupiçi	27,656	91	,304		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 13 incelendiğinde; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, çocukların özel eğitim kurumuna katılım süreleri farklılık gösterse de, ebeveynlerin eğitim ve hizmet kalitesine ilişkin değerlendirmelerinin benzer düzeyde

olduğunu ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, ebeveynlerin algıları, çocuğun kuruma yeni başlamış ya da uzun süredir devam ediyor olmasından bağımsız olarak büyük ölçüde aynıdır.

Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığının Türüne Göre; İletişim Ve Aile Katılımı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının türüne göre; İletişim ve Aile katılımına ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının ile İletişim ve aile katılımı düzeylerinin dağılımları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: İletişim Ve Aile Katılımı							
			Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığı	Gruplararası		2,399	3	,800	1,688	,175
	Grupiçi		43,126	91	,474		
	Toplam		45,525	94			

Tablo 14 incelendiğinde; çocukların özel eğitim kurumuna devam etme süresi farklılık gösterse de, ebeveynlerin iletişim ve aile katılımı düzeylerine ilişkin algılarında anlamlı bir değişim görülmemektedir. Dolayısıyla, ebeveynlerin bu konudaki değerlendirmeleri, çocuğun kuruma ne kadar süredir devam ettiğinden bağımsız olarak benzer düzeydedir. ($p > 0,05$)

Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığının Türüne Göre; Fiziksel Koşullar Ve Altyapı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının türüne göre; Fiziksel Koşullar ve altyapıya ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının ile fiziksel koşullar ve altyapı düzeylerinin dağılımları Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15: Fiziksel Koşullar Ve Altyapı							
			Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığı	Gruplararası		2,275	3	,758	1,853	,143
	Grupiçi		37,239	91	,409		
	Toplam		39,513	94			

Tablo 15 incelendiğinde; Bu analizde, çocukların özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralıklarının (örneğin; kısa, orta, uzun süreler) ebeveynlerin fiziksel koşullar ve altyapıya ilişkin algıları üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. ($p > 0,05$)

Ebeveynlerin fiziksel koşullar ve altyapıya yönelik algıları, çocuğun kuruma yeni başlamış olması ya da uzun süredir devam ediyor olması fark etmeksizin benzer düzeydedir. Bu durum, fiziksel koşullar ve altyapı açısından verilen hizmetlerin süreye bağlı olarak değişmediğini veya algıların süreden bağımsız sabit kaldığını düşündürülebilir. Ayrıca fiziksel koşullar ve altyapının standartlarının kurum boyunca tutarlı olması, ebeveynlerin değerlendirmelerinde homojenlik yaratıyor olabilir.

Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığının Türüne Göre; Beklentiler Ve Önerilerin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının türüne göre; Beklentileri ve önerilerine ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre aralığının ile beklentiler ve önerileri düzeylerinin dağılımları Tablo 16’te verilmiştir.

Tablo 16: Beklentiler Ve Öneriler						
			Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F
Çocuğun Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezine Devam Ettiği Süre Aralığı	Gruplara	5,409	3	1,803	4,038	,010
	Grup içi	40,631	91	,446		
	Toplam	46,040	94			

Tablo 16 incelendiğinde; p değeri 0,05’in altında olduğundan, farklı devam süresi gruplarının “Beklentiler ve Öneriler” puanları arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır**.

Çocuğun özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam ettiği süre, ebeveynlerin beklentileri ve önerilerine anlamlı şekilde yansımaktadır. Bu, ebeveynlerin çocuklarının kuruma devam süresi arttıkça beklenti ve önerilerinin değiştiğini göstermektedir. Örneğin, uzun süredir devam eden çocukların ailelerinin beklentileri farklılaşabilir veya öneriler daha somutlaşabilir.

Çocuğun özel eğitim merkezine devam süresi arttıkça, ebeveynlerin beklentiler ve öneriler konusundaki algıları farklılaşmaktadır. Bu durum, ailelerin kuruma adaptasyonu, deneyimleri ve çocuklarının gelişim sürecindeki değişiklikler nedeniyle beklentilerinin ve önerilerinin evrimleştiğini gösterebilir. Örneğin, kuruma yeni başlayan ailelerin beklentileri daha genel ve başlangıç odaklı olabilirken, uzun süredir devam eden aileler daha spesifik ve gelişime yönelik önerilerde bulunabilir. Ayrıca, zamanla ailelerin kurumdan talep ettiği hizmetlerde veya destek biçimlerinde çeşitlenme görülebilir.

Hizmet sunan kurumların, ailelerin süreye bağlı değişen beklenti ve önerilerini düzenli olarak değerlendirmeleri ve hizmet planlarını buna göre güncellemeleri önerilir.

Eğitim Merkezini Tercih Etme Nedenlerinin Türüne Göre; Eğitim Ve Hizmet Kalitesi Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin türüne göre; Eğitim ve hizmet kalitesine ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin ile eğitim ve hizmet kalitesi Tablo 17’te verilmiştir.

Tablo 17: Eğitim Ve Hizmet Kalitesi						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Eğitim Merkezinin Tercih Etme Nedeniz	Gruplararası	,395	4	0,99	,320	,864
	Grupiçi	27,838	90	,309		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 17 incelendiğinde; Katılımcıların eğitim merkezini tercih etme nedenleri, onların eğitim ve hizmet kalitesine verdikleri puanlar üzerinde anlamlı bir etki oluşturmamaktadır. P değeri **0,05'ten büyük** olduğu için, **istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.**

Eğitim Merkezini Tercih Etme Nedenlerinin Türüne Göre; İletişim Ve Aile Katılımı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin türüne göre;İletişim ve aile katılımına ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin ile iletişim ve aile katılımı Tablo 18'te verilmişti.

Tablo 18: İletişim ve Aile Katılımı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Eğitim Merkezinin Tercih Etme Nedeniz	Gruplararası	,688	4	,172	,345	,847
	Grupiçi	44,837	90	,498		
	Toplam	45,525	94			

Tablo 18 incelendiğinde; Katılımcıların eğitim merkezini tercih etme nedenlerine göre iletişim ve aile katılımına ilişkin algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir. **P değeri 0,05'ten büyük olduğu için, istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.**

Eğitim Merkezini Tercih Etme Nedenlerinin Türüne Göre; Fiziksel Koşullar Ve Altyapı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin türüne göre;Fiziksel koşullar ve altyapıya ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin ile fiziksel koşullar ve altyapı Tablo 19'te verilmişti.

Tablo 19: Fiziksel Koşullar Ve Altyapı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Eğitim Merkezinin Tercih Etme Nedeniz	Gruplararası	2,879	4	,720	1,768	,142
	Grupiçi	36,635	90	,407		
	Toplam	39,513	94			

Tablo 19 incelendiğinde; Analiz sonuçlarına göre, gruplar arası kareler toplamı **2,879**, grup içi kareler toplamı ise **36,635** olarak hesaplanmıştır. Gruplar arası serbestlik derecesi **4**, grup içi serbestlik derecesi ise **90**'dır. Gruplar arası ortalama kare değeri **0,720**, grup içi ortalama kare değeri ise **0,407** olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda elde edilen **F değeri 1,768**, anlamlılık düzeyi (**p**) ise **0,142**'dir.

Elde edilen **p değeri 0,05'ten büyük** olduğundan, eğitim merkezini tercih etme nedenlerine göre fiziksel koşullar ve altyapıya ilişkin algılar arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır**.

Eğitim Merkezini Tercih Etme Nedenlerinin Türüne Göre; Beklentiler Ve Öneriler Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin türüne göre; Beklentiler ve öneriler ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Eğitim merkezini tercih etme nedenlerinin ile Beklenti ve öneriler Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20:Beklentiler Ve Öneriler						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Eğitim Merkezinin Tercih Etme Nedeniz	Gruplararası	,736	4	,184	,366	,833
	Grupiçi	45,304	90	,503		
	Toplam	46,040	94			

Tablo 20 incelendiğinde; Katılımcıların eğitim merkezini tercih etme nedenlerine göre beklentiler ve önerilere ilişkin algıları anlamlı düzeyde **farklılık göstermemektedir**. (**p > 0,05**)

Ebeveynlerin Eğitim Seviyesine Göre; Eğitim Ve Hizmet Kalitesinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre; Eğitim ve hizmet kalitesine ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre ile Eğitim ve hizmet kalitesi Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21:Eğitim Ve Hizmet Kalitesi						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Ebeveynlerin Eğitim Seviyesi Düzeyi	Gruplararası	1,478	4	,370	1,243	,298
	Grupiçi	26,755	90	,297		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 21 incelendiğinde; Katılımcıların eğitim merkezini tercih etme nedenlerine göre beklentiler ve önerilere ilişkin algıları anlamlı düzeyde **farklılık göstermemektedir.** ($p > 0,05$)

Ebeveynlerin Eğitim Seviyesine Göre; İletişim Ve Aile Katılımı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre; İletişim ve aile katılımına ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre ile iletişim ve aile katılımı Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: İletişim Ve Aile Katılımı						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Ebeveynlerin Eğitim Seviyesi Düzeyi	Gruplararası	1,478	4	,370	1,243	,298
	Grupiçi	26,755	90	,297		
	Toplam	28,233	94			

Tablo 22 incelendiğinde; Katılımcıların eğitim merkezini tercih etme nedenlerine göre beklentiler ve önerilere ilişkin algıları anlamlı düzeyde **farklılık göstermemektedir.** ($p > 0,05$)

Ebeveynlerin Eğitim Seviyesine Göre; Fiziksel Koşullar Ve Altyapı Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre; Fiziksel koşullar ve altyapıya ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre ile fiziksel koşullar ve altyapıya Tablo 23’de verilmişti.

Tablo 23: Fiziksel Koşullar Ve Altyapıya						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Ebeveynlerin Eğitim Seviyesi Düzeyi	Gruplararası	1,179	4	,295	,692	,599
	Grupiçi	38,334	90	,426		
	Toplam	39,513	94			

Tablo 23 incelendiğinde; Katılımcıların eğitim merkezini tercih etme nedenlerine göre beklentiler ve önerilere ilişkin algıları anlamlı düzeyde **farklılık göstermemektedir.** ($p > 0,05$)

Ebeveynlerin Eğitim Seviyesine Göre; Beklentiler Ve Öneriler Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre; Beklentiler ve öneriler ilişkin algılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA uygulanmıştır. Ebeveynlerin eğitim seviyesine nedenlerinin türüne göre ile beklenti ve öneriler Tablo 24’de verilmişti.

Tablo 24: Beklenti Ve Öneriler						
		Karelerin toplamı	Serbestlik Derecesi	Karelerin ortalaması	F	P<0,05
Ebeveynlerin Eğitim Seviyesi Düzeyi	Gruplararası	4,398	4	1,100	2,376	,049
	Grupiçi	41,642	90	,463		
	Toplam	46,040	94			

Tablo 24 incelendiğinde; ebeveynlerin eğitim seviyesi ile "Beklenti ve Öneriler" değişkeni arasında anlamlı **bir fark olduğunu gösteriyor** ($p < 0,05$). **Yani ebeveynlerin eğitim seviyesi beklenti ve öneriler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip.**

Eğitim seviyesi farklı olan ebeveynlerin beklenti ve öneri puanları arasında fark vardır. Örneğin, ilköğretim mezunu ebeveynlerin beklentileri ile üniversite mezunu ebeveynlerin beklentileri farklıdır. Eğitim seviyesi beklentileri etkileyen önemli bir faktördür. Eğitim seviyesi arttıkça ebeveynlerin çocuklarından ve okuldan beklentileri değişiyor.

Ebeveynlerin eğitim düzeyleri, çocukların veya öğrencilerin beklenti ve öneri düzeylerinde anlamlı farklara neden oluyor. Bu, eğitim seviyesinin çocuk gelişimi ve okul ile ilgili beklentiler üzerinde belirleyici bir rol oynadığını gösteriyor.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, İdil ilçesinde faaliyet gösteren özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine yönelik ebeveyn görüşlerini analiz ederek, verilen hizmetlerin çeşitli boyutlarda değerlendirilmesini amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, genel olarak ebeveynlerin verilen hizmetlerden memnun olduklarını ve merkezlerin eğitim ve hizmet kalitesi açısından yeterli düzeyde bulunduğunu göstermektedir. Ancak bazı değişkenler kapsamında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda, ebeveynlerin cinsiyeti, çocuğun özel gereksinim türü, eğitim merkezinin tercih edilme nedeni gibi faktörlerin büyük çoğunluğunun hizmet kalitesi, iletişim, aile katılımı, fiziksel koşullar ve beklentiler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Öte yandan, çocuğun yaşı ile “iletişim ve aile katılımı” dışında kalan bazı değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş, özellikle çocuğun rehabilitasyon merkezine devam süresi ile “beklentiler ve öneriler” arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Ayrıca ebeveynin eğitim düzeyi ile beklentiler ve öneriler değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir.

Bu sonuçlar, eğitim merkezlerinin temel hizmetleri başarıyla sunduğunu ancak aile katılımı, bilgilendirme süreçleri ve beklenti yönetimi gibi alanlarda geliştirmeye açık noktaların bulunduğunu göstermektedir. Özellikle BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) hakkında ailelerin yeterli bilgiye sahip olmaması ve aile danışmanlık hizmetlerinden yeterince faydalanılmaması, bu konulara yönelik yeni stratejiler geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

- **Aile Katılımı Teşvik Edilmelidir:** Eğitim sürecine ebeveynlerin aktif katılımını sağlamak amacıyla bilgilendirme toplantıları, ev temelli destek programları ve aile seminerleri düzenli aralıklarla uygulanmalıdır.
- **BEP Bilgilendirmesi Standart Hale Getirilmelidir:** BEP süreçlerine ailelerin katılımı zorunlu hale getirilmeli; yazılı ve sözlü bilgilendirme mekanizmaları sistematik olarak işletilmelidir.
- **Danışmanlık ve Aile Eğitimi Yaygınlaştırılmalıdır:** Ailelere yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri bireysel ve grup formatlarında yaygınlaştırılmalı, bu hizmetlere erişim kolaylaştırılmalıdır.
- **Fiziki Koşulların İyileştirilmesi Gerekmetedir:** Altyapı, hijyen ve donanım eksiklikleri belirlenerek öncelikli müdahale alanları saptanmalı; bu doğrultuda iyileştirme çalışmaları yürütülmelidir.
- **Personel Gelişim Programları Uygulanmalıdır:** Öğretmen ve uzman personelin mesleki yeterliklerini artırmak amacıyla hizmet içi eğitimler, seminerler ve güncel özel eğitim yaklaşımlarına dair atölye çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

- Sürekli Geri Bildirim Mekanizmaları Kurulmalıdır: Hizmet alan ailelerin görüş ve önerilerini düzenli olarak iletebilecekleri anketler, öneri kutuları ve birebir görüşme gibi geri bildirim araçları geliştirilmeli ve hizmet kalitesi bu doğrultuda izlenmelidir.

KAYNAKÇA:

Hamdi,G.(2025) *Yöneticilerin Gözünden Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezleri: Bir Fenomenolojik Araştırma*. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1518506>

Mustafa,A.(2024) *Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezlerine Devam Eden Öğrenci Ebeveynlerinin Kurum Tercihleri Üzerine Nitel Bir Araştırma*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4035060>

Abdurrahman,M .(2019) *Engelli Bireylerin Gözüyle Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerindeki Eğitim Durumlarının İncelenmesi*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/940345>

Said, D. (2005) *Ufku Ötesi Bilim Dergisi Cilt 5, Sayı 1*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/761872>

https://www.konyasaygi.com.tr/makale_det.php?id=5&baslik=ozel-egitim-ve-rehabilitasyonda-aile-hizmetleri.html.

Kanmaz, T. ve Tezel Şahin, F. (2018). *Özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde aile katılım çalışmaları*. M. A. Melekoğlu, (Ed.), 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı (s. 77-87) içinde..